

matematika kedvelőinek. König Dénes folytatja benne «Mathematikai multságok» címmel azt a nagyérdékű munkáját, mely a számok világának csodás titkaiból mondja el és fejt meg a legérdekesebb jelenségeket. A Magyar Könyvtár eddig megjelent 420 számából teljes jegyzéket bárkinek ingyen küld a kiadóhivatal (Wodianer F. és Fiai r. t., Andrassy-út 21. sz.), valamint bármely könyvkereskedés. Egy-egy szám ára 30 fillér.

A Gyorsírási Olcsó Könyvtár-nak most jelent meg három új füzet. A 2-ik füzetnek «Szépirodalmi olvasmányok levelező-gyorsírási áttételben» a címe. A füzet Szóke Sándor kezeírása. *Fabro Henrik dr.-tól* való a 3-ik füzet: «Kalandozás a rövidítés határain». A 4-ik szám *Rahm M. és Daenicker J. K.*: «A megtért professzor» c. két felvonásos vígjátékát tartalmazza. Egy-egy füzet ára 20 fillér.

FEJTÖRŐ.

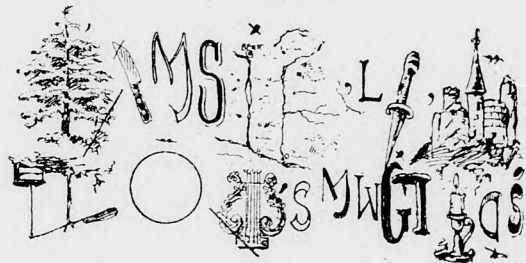
Történelmi kérdés:

Mikor vették a franciák Guadelupe szigetet birtokukba? (György Pál.)

Számítási kérdés:

Melyik az a szám, melynek 6-szorosa és 6-od része együttvéve 222-t ad eredményül?

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 május 28.

6. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: Belizár és Narses. — Földrajzi kérdés: Morée-Galante. — Képrejtvény: Üres fazék legjobban kong.

Helyesen fejtették meg: Ifj. Várady B. Miklós, Milutinovits Corinna, Schletter Ödön, ifj. Issekutz Aurél, Weisz Géza, Teplánszky Ernő, Kalisch fivérek, Kalenda Loránd, Licskó Andor, Tauber Ervin, Messer Lajos, A. Csorba Tivadar, Husz Béla, a debreceni orsz. tanító-árvaotthon nagy fiúk, Simkó Aladár, Feleky József, Ferderber Artur, Horváth László, Havas Péter, Spitzer Sándor, Kempfner Gyula, Nagy Bertalan, Bazilly Mihály, Recht Károly, György Pál, Schweitzer Oszkár, Báthory Gábor, Nagy István, Fittler Imre, Lengyel János, Mattanovich Csaba.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Virág Palkó) Horváth László főgimn. III. o. t., szent-lőrinci előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Egy apa. Mindenekelőtt örömmel tölti el szívünket az a tudat, hogy lapunkat egy apa figyelemmel kíséri. Vajha minél több alkalmunk volna erről meggyőződni. 1. Annak a cikknek az írója általánosságban beszélt,

midőn a közönyösséget szóvá tette. És általánosságban igaza van, hogy az utóbbi időben ezen a téren is van némi haladás, ez mindenesetre öröndetes. Hogy ifjaink figyelmét erre reá irányítsuk, ez meg kötelességünk. 2. Marryat kapitánynak azt a regényét ismerjük s valószínűleg sorát is fogjuk keríteni, bár a Verne-regények szintén nagyobbára ebből a tárgykörből merítik meséiket. 3. A hirdetés tisztán a kiadóhivatal dolga. Igaza van, kevés a köze a mi olvasóközönségünknek a szóban forgó hirdetéshez s intézkedünk, hogy a jövőben e fajta hirdetésnek a kiadóhivatal a «T. L.»-ban teret ne adjon. Egyelőre, míg a megrendelés szól, közzé kell tennünk. — **B. D.** (Budapest). 1. Gondolkozok csak, hátha mégis nyitjára jön a dolognak. 2. A barátjának van igaza. 3. Még nem készt el, csak járjon utána a dolognak. — **Pietas.** Az ünnepek műsora még nincsen megállapítva. — **F. J.** Forduljon kérdéssel a «Kereskedelmi Közlöny» szerkesztőségéhez, mert azoknak a könyveknek ott van a kiadóhivatala. — **N. J.** (Nagykanizsa). A «Copperfield» 1904. október első hetében kezdődött, ha tehát az 1904-5. évfolyamra van szüksege, a félévi előfizetési díjat, 4 kor. 80 fill. küldje be a kiadóhivatalnak s akkor megkapja az előbbi félévfolyamot. — «**ár... án.**» Versikéjét nem tudtuk elolvasni, mert ilyen íráshoz nem szokott hozzá a szemünk. — **H. L.** (Szt.-Lőrinc). Rejtvényed nem közölhető. — **K. L.** (Nagyvárad). Közölhetetlen. — **K. fivérek** (Boldogasszony). Az egyik közölhető; a másik nem elég érdekes. — **Ifj. Z. Gy.** A rejtvénymegfejtés beküldésével elkéstél. — **S. A.** (Ersékújvár). Leveledet átadtuk a kiadóhivatalnak.

Ne vegyetek mást, mint

Nemzeti rajzeszközt.

Kapható minden papir- és könyvkereskedésben. 10954

SCHILLER ünnepélyek alkalmából

ajánljuk a nagy német költő magyar fordításban megjelent műveit:

Wallenstein trilogia

fordította Dóczy Lajos I. kötet Wallenstein tábora. A Piccolominiak, ára 5 kor., diszkötésben 8 kor. II. kötet Wallenstein halála, ára 4 kor., diszkötésben 7 korona.

Schiller költeményei

fordította Dóczy Lajos. — Diszkötésben 9 kor., diszkötésben 9 kor. A Remekírók képes könyvtára kiadásában, diszes kötésben 6 korona.

A „Magyar könyvtár“-ban

Tell Vilmos, ára 60 fill. A messinai menyasszony, ára 60 fill.

Az „Olcsó könyvtár“-ban

Stuart Maria Szomorujáték, ára 80 fill. Az Orleansi szűz, ára 80 fill. Wallenstein halála, ára 60 fill.

Kaphatók LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaság, Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELRLŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... .. 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám
Egész évre... .. 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>		

REGULY ANTAL ÉLETE.

Az ifjúság számára írta Jancsó Benedek. 9

E tavasz Regulyt is kiszólitotta magányából. Búcsút vett a jó öreg Jundunentől és átment Karjeliába, melyet Hell Miksa a magyarok őshazájának vélt. Itt aztán felkereste a *raulalampi* egyházkerület egyik falucskájában a híres finn népénekést, az öreg *Korhonen Pállt*.

Az öreg énekes, ki már hallotta hírét a szép déli országból jött magyar ifjúnak, elérzékenyvedve üdvözölte kunyhója küszöbén s később befonta az ő alakját is ama dalkoszorúba, melyben nemzete mesés hőseit, félisteneit s tündereit zengette, vagyis, mint *Gottlund* finn tudós magát egy Regulyról irt levelében kifejezi, megnyitotta előtte a finn népköltészet csarnokait és Runola termeiben egy helyecskét szentelt a magyar ifjú emlékének.

Karjeliából *Kunsamába* utazott, hol először tette lábát a lappok földére. Itt azonban még nem talált lappokra, mert azokat e vidékről már rég éjszakra tolt a finn-svéd kultúra. Innen átment az archangeli kormányzóságban lakó orosz finnekhez. Ezek között azonban nem időzött sokáig, hanem a Kemi taván csónakon átkelve, Sodankilän, Kittilän át 1840 július 8-án Enontekiszbe érkezett, mely Torneotól éjszakra 400 versztnyire fekszik az éjszaki szélesség 69-ik foka alatt. Itt sem akart sokáig időzni, mert szándéka volt egész a Nord Capig (71-ik fok) utazni, de hazulról várt pénzbeli segedelmé nem érkezett meg s emiatt kénytelen volt e tervéről lemondva, Enontekiszben maradni.

Itt *Laestadius* svéd misszionárius házában talált lakást, de azért itt is volt alkalma gyakorlatból megismerkedni a lapp nyelvvel, mert

Laestadius egész családjával együtt igen jól beszélte a lapp nyelvet. Laestadius igen mivel ember volt. Az ország florajáról (növényzetéről) híres könyvet irt, de mint hittérítő a lapp nyelvvel és népköltéssel is szakszerűen foglalkozott.

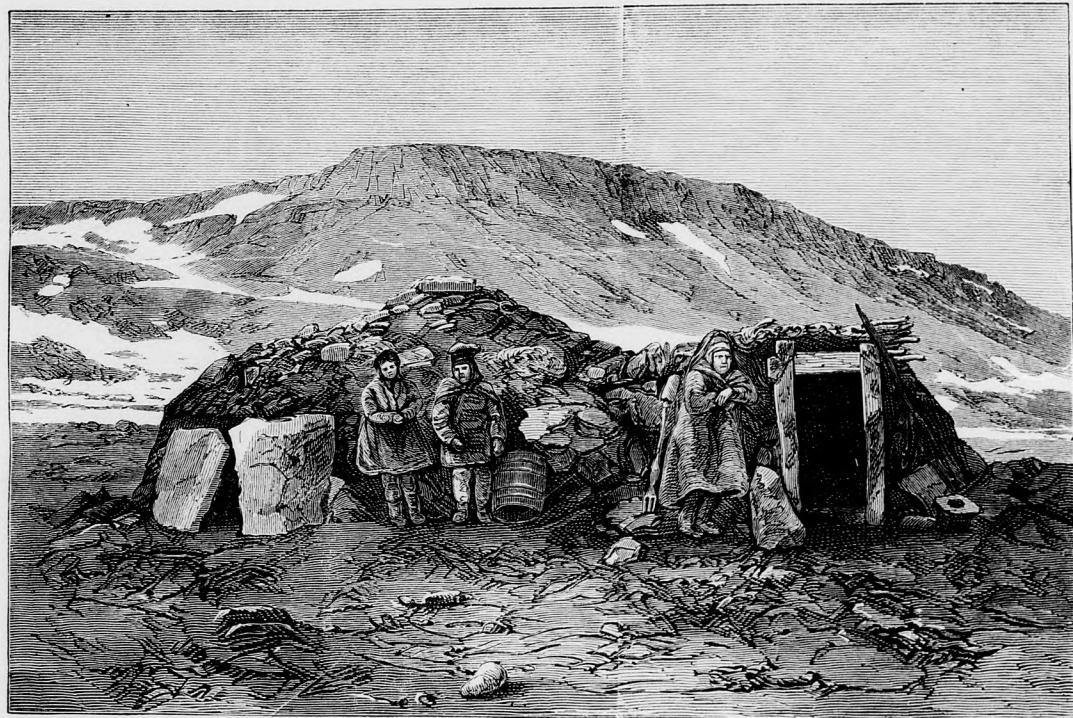
LAPP EMBER.

Kéziratban összeállította a lapp nyelv grammatikáját és szótárát, azonkívül rendelkezett egy tekintélyes lapp népköltési gyűjteménnyel is, sőt mint pap kötelességének tartotta, hogy megismerkedjék a lappok hitregéivel, babonáival s ősi vallási hagyományaival is. Laestadius házától mindig tehetett kirándulást a környék lappjai közé, akiket ismerni annyira vágyott.

A lapp föld és a lapp nép igen érdekes az ősi primitív emberi művelődés tanulmányozója előtt, mert e nép élete, Reguly szavait használva, csakugyan valódi képét mutatja az emberi kultúra eredetének.

Ez a föld meglehetősen mostoha anyja az embernek s azért rajta még a lappokból sem sok lakik. Az összes lappság száma 25—30,000-re tehető. A lapp nép nem tartozik az emberiség daliásabb fajtái közé.

A lapp férfi átlagos magassága nem több

LAPP KUNYHÓ.

1-6 méternél. Alacsony, de vaskos termetűek. Mozgásuk egy kissé ügyetlen és lassú, de azért elég ügyes és gyors medvevadászok. Színök sárgásbarna vagy mocskos sárga. Arcuk lapos és összenyomott; orruk húsos és pisze, tövénél erősen benyomott. Koponyájuk majdnem egészen kerek, homlokuk alacsony; álluk hegyes, szemök hosszúkás és ferde állású. Hajuk barnás, ritka és merev szálú. Csekély kivétellel nomád életet élnek.

Szarvasmarhát és lovat csak a legdélibb vidékeken tartanak, hol még van némi földművelés, éjszakai csak rénszarvasokat tartanak. A két nem ruházata alig különbözik; rendszerint egy kucs-

mából, hosszú felöltőből, nadrágból és rénszarvasbőrből készült eszimból áll. Nyáron e ruha durva posztóból vagy szörméből áll, télen pedig kivétel nélkül bőrből. Fegyverül lándzsát, csonthegyű nyilakat, vadászkéseket használnak, de újabb időben a lőfegyver sem ritkaság.

Életmódjuk szerint három csoportba oszthatók:

1. *Hegyi lappok*, kik kizárólag rénszarvasok tenyésztésével foglalkoznak. Ezek téli időben délibb vidékekre húzódnak, nyáron pedig éjszakra, hol szarvasaiknak táplálékul több zuzmót s ön-

maguknak a szunyogok ellen több védelmet találnak.

2. *Erdei lappok*, kik vadászattal és halászzattal foglalkoznak s csak igen kevés rénszarvast tartanak s azokat is nyáron legelésre átengedik díjazás mellett a hegyi lappoknak.

3. *Halász lappok*, kik halászzattal végett egyik tótól és folyótól a másikig vándorolnak, vagy pedig a folyók és tavak partjain meg is telepedtek. Ezek az ország délibb részeiben laknak, hol hellyel-közzel állattenyésztéssel és földműveléssel is foglalkoznak. A lappok nyáron sátrak alatt laknak, télen pedig kunyhókban, melyeket úgy építenek, hogy a földbe karókat vernek le s e

karókat aztán összekötik durva fagallyakkal s befödik nyírfa kéreggel, melyet pázsit darabokkal jó vastagon újra befödnek. E kunyhókban csak két nyílás van: egyik a tetején a füst számára, a másik pedig az alacsony bejárat.

Mentől tovább időzött a lappok között, annál jobban meggyőződött, hogy idejövetele nem volt céltalan s hogy a magyar és a lapp nyelvek között emlegetett hasonlóság nem mesebeszéd. Azonkívül arról is meggyőződött, hogy a lapp népköltészeti és régi vallásos hagyományok ismerete okvetetlen szükséges annak, ki a finn-ugor népek ősi művelődési állapotát ismerni akarja.

A lappok ekkor már keresztények voltak, de csak amolyan névleges új keresztények, kik a most elhagyott fetis-vallás (bálvány-imádás) számtalan felfogását és szertartását vegyítették belé a külsőségeiben elfogadott keresztény vallás gyakorlatába. Észrevette, hogy a lapp népköltészeti hagyományok igen alkalmasok kiegészíteni a finn-ugor népek amaz ősi vallásos és költői világfelfogását, melynek oly bámulatosan szép részleteivel találkozunk a finn *Kalevala*-ban.

Akármiilyen rideg is a sarkvidék tája s csenevész az ott élő ember, de azért az ő lelkét is megihleti az érzés és ajkán dal fakad. Ott is van a szívnek tavasza, ha nem is olyan hájos, mint délen. Ott is dalol a bokorban a kis madár. A szellős sátor alatt, a füstös kunyhó sötétjében is terem mese, rege, mint akárcsak a székel faluk fonóiban, vagy az Alföldön tengeri hánytáskor. A lapp mesék is többnyire — mint akárcsak a magyar mesék — óriások, boszorkányok s tündérek csodás dolgairól szólnak s e tekintetben feltűnő a közös eredetből származó hasonlóság. Hogy a másfajta népköltészeti termékekben is találhatni igen sok rokon vonást, annak igazolásául ide írok egy lapp *gyermekverset*, amely feltűnően hasonlít egy ismeretes magyar gyermekvershez.

A hugocska elbeszélése.

Hugom add ide ezt a kést!	Tűz elégette.
Mit akarsz avval a késsel?	Hol az a tűz?
Puskát faragni.	Eső eloltotta.
Mit akarsz a puskával?	Hol az eső?
Varjút löni.	Nap felszártotta.
Hol van az a varjú?	Hol a nap?
Pózna végében.	Felhő eltakarta.
Hol az a pózna?	Hol a felhő?
Fejsze elvágta.	Szél elfújta.
Hol az a fejsze?	Hol a szél?
Kő elnyelte.	Kilenc hegyen túlra,
Hol az a kő?	A nagy tengerre,
Moha befödte.	Már mindennek vége.
Hol az a moh?	(Folyt. köv.)

A GYERMEK.

Mennybéli trónusán ül az Atyaisten,
Bosszúsán kutatja, minő zaj van itt lenn?
Mért rendült meg az ég fenséges nyugalma,
Meglakol a bűnös, ha lesújt hatalma.
De amit lát, legott kedvre derül tőle,
Elsimúl arcának félelmes redője:
Vidám kis angyalok — gyermekek, édesek,
Csintalan nagy kedvvel vigan enyelegnek.
Mosolyog az Isten és szól meghatottan:
Ó, be szép is, amit szépnek megalkottam,
Ó, be szép a gyermek, a szűz, az ártatlan,
Kit én mennynek, földnek ékességül adtam.
Fényesség arcának vidám ragyogása,
Boldogság angyali tiszta mosolygása.
Nevető, bájoló édes szemefénye,
Szeplőtelen, üde, virágszerű lénye,
Kedves alakjának liliomszépsege,
A mennynek és földnek legszebb ékessége.
Mert — mi lenne, ha nincs angyala a mennynek,
És mi volna a föld, ha nem volna gyermek —
Szörnyű haragomtól milliók reszketnek,
De kegyelmes leszek, — míg gyermekek lesznek.

Szlányi K. György.

Az amerikai tanuló ifjúságról.

Akik az elmúlt nyáron a saint-lousi világiállítást meglátogatták, sok tanúsággal gazdagodva tértek haza és szívesen beszélnek ott szerzett tapasztalataikról.

Már régen tudjuk, hogy azon a szabad földön nagyon sok jó gondolat kelt életre és célszerű találmányok hosszú sorozatával gazdagítottak bennünket az amerikai szakemberek. De meg lehet ott még azt is tanulni, hogy legyen az ember jó hazafi és hasznos polgára a hazának.

Különösen tanulságos az a mód, ahogy az amerikai ifjúság tudásra törekszik s azon van, hogy minden áron végezhesse iskoláit. Ha nincs, aki a költségeket fedezi, a tanuló dolgozik és segít magán, csak hogy tanulhasson. Ilyenek a fiúk is, meg a lányok is.

Garfield elnökről beszélnek, hogy házas ember korában fejezte be tanulmányait és hogy a költségeit fedezhesse, hajóvontató lovakat hajtott. Felesége ott dolgozott mellette. Látni a nyári szünetekben a vasúti jegyosztókat, pincéreket, kertészlegényeket, kik szerfölött intelligenseknek tűnnek fel és pihenő óráikban tudományos könyvekben búvároznak. Este gavallérosan kiöltözve

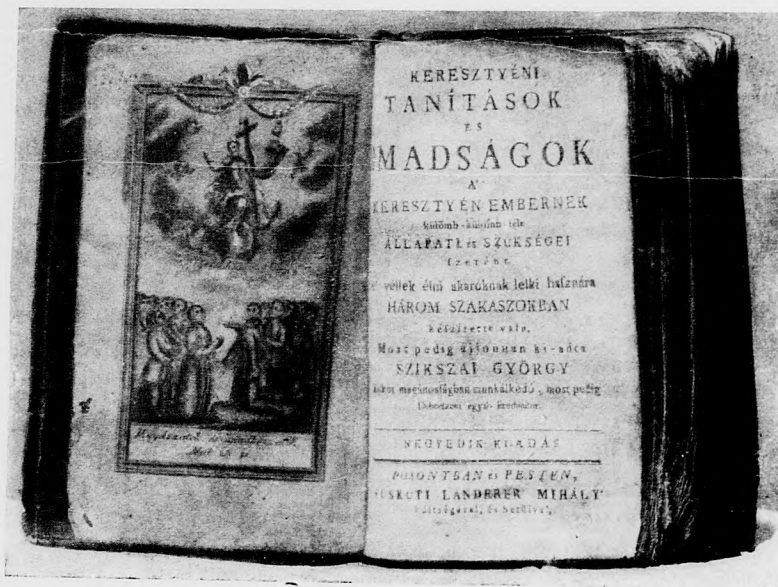
jelennek meg az úri társaságban, hol szívesen látják őket. Csikágóban rendszeres iroda van az alkalmazást kereső tanulók számára és találnak is munkát szerkesztőségekben, pósta- és kiadóhivatalokban, könyvtárakban, vagy mint gyorsírók, nevelők. A zeneértőket a templomokban alkalmazzzák, míg a rendes orgonisták a nyári szünetet élvezik.

A női tanulók szintén keresetforráshoz jutnak, ha maguk erejéből kell tanulmányaik költségeit fedezni. Egy leány-szemináriumban olcsóbb ellátást kap az, aki vállalkozik, hogy maga takarítja szobácskáját. És bizony mindannyi meg-

az elvet, hogy *a munka nemesít*, már akkor érvényesnek tartják, mikor még az illető dolgozik, nem amikor már meggazdagodott és királyi oklevél bizonyítja nemes voltát.

Vagyontalan tanulók számára dúsgazdag emberek, különösen hölgyek, alapítványokat tesznek. Az alapítvány elnyerését is munkával, szorgalmas tanulással kell kiérdemelni.

Olyan diáknők számára, akik európai egyetemekeket akarnak látogatni, Hopkins egyetem ad évi 2500 frank segélyt, ugyanannyit ad a baltimore-i egyesület, de csak olyannak, aki Marylandban született. A bostoni egyesület pedig még

LILLA IMAKÖNYVE A ZSOLTÁROKKAL.

teszi, mert jónak tartja a testmozgást, ami ilyen házimunkával jár; éppen ellensúlyozza a tanulás mellett való ülőmunkát.

Egy női kollégium programjában ezt olvasuk: «A növendékek házimunkát vállalhatnak, amiért, ha napi egy órát dolgoznak, ellátásukból 25 dollárt számítunk le. Több órai munkára is lehet vállalkozni.»

Érdekes az, hogy mit számítanak egy órai munkának. Például, ha valaki egész nap hajlandó ajtót nyitni a csengetőnek, az két órai munkát számít, az osztályokban villamos csengettyűvel jelt adni egy órai munka. Tehát nem is nehéz és nem lealázó. Az ilyféle munkára vállalkozó tanulókat magukkal egyenlőknek tekintik a többiek nem nézik le. Amerikában azt

azt sem kívánja, hogy amerikai születésű legyen az, aki át óhajt jönni tanulmányai befejezése végett.

Külön 3000 frank ösztöndíjat kapnak, akik klasszikus tanulmányokra indulnak Rómába és Athénbe. Öt férfi vagy nőtanuló veheti igénybe.

A csikágói egyetem 4000 frankra is emeli az ösztöndíjat a legkitünőbb tanulók számára, legyen az akár férfi, akár nő.

Az amerikai fiatalság meg tudja hálálni ezt a jóakaratot, mert hazájának javára törekszik a szerzett tudományával. *S. Heutaller Elma.*

Tapasztalást csak szorgalom szerez
S idő folyása tesz tökélyesebbé.

Shakespeare.

CSOKONAI-EREKLYÉK.

Képekkel.

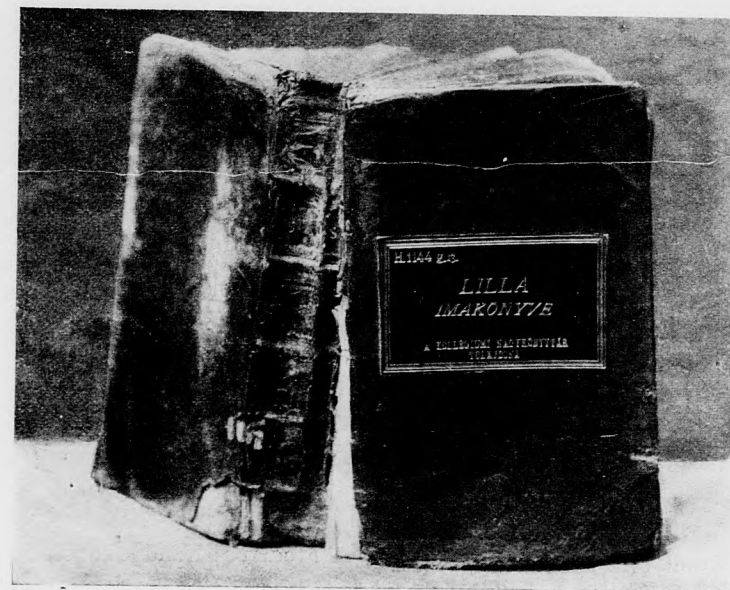
Ma egy hete ünnepelte meg az egész ország Debrecen városában Csokonai halálának százados évfordulóját.

Ebből az alkalomból Debrecenben Csokonai-kiállítást rendeztek, melyen túlnyomó részt a költő műveinek különböző kiadását s a rá vonatkozó ereklyéket állították ki.

A kiállításon láthatjuk Csokonai flótáját és furulyáját. A flóta Erős Mihály furtai földbir- tokos tulajdona, ki a rézmetsző diákok egyikének

parázs fölé tartom. Az ólomdarabka lassan ellapúl s egyszer csak látom, hogy már folyékony. A gyertyát meg akarom gyújtani és amint a gyufával odaérek, megolvad a fehér stearin vagy viasz és lefolyik a gyertya oldalán.

A melegség nemcsak kiterjeszti a testeket, hanem ha mindig több és több meleget juttatunk valami kemény, szilárd halmazállapotú testhez, abból folyékony test lesz. A jégből víz, vagyis folyékony jég, az ólomból folyékony ólom, a viaszból folyékony viasz. Ezt nagyjából meg is érthetjük. A melegség mikor kiterjesztette a testet, az nem lett azért súlyosabb, csak a részecskéi

LILLA IMAKÖNYVE.

ivadéka volt s Dömsödi Károly debreceni polgár útján jutott a kiállításba. A furulya a kollégiumé.

Szendrey Imre Lilla zsoltáros könyvével gyarapította a kiállítás ereklyéit; az érdekes könyvet Végh Mihály, volt hetényi ev. ref. esperes, Lilla második férje ajándékozta egyik káplánjának.

Mai számunkban három Csokonai-ereklyét mutatunk be olvasóinknak.

A HALMAZÁLLAPOTRÓL.

Beszélgetés a fizika köréből.

Meleg szobába hozok egy darab jeget; elolvad, víz lesz belőle. Ha kint maradt volna hidegen, fagyva maradt volna, míg a nap *melege* föl nem olvasztja. Ólomdarabkát teszek egy kanálba és a

(amiket szabad szemmel meg se különböztethetnek) távolabb kerültek egymástól. Most már ha tovább melegítem azt a testet, a részecskék olyan távol kerülnek egymástól, hogy már nem képesek azt az erős összetartást fentartani, amiért szilárdnak mondtuk a testet, hanem sokkal lazábban ragaszkodnak egymáshoz, könnyen szét- eső, «*folyékony*» lesz a test. Ha a folyékony testet tovább melegítem, az még inkább kiterjed. Ha vizet forralok, az gőzölög, ha soká hagyom a tűzön, az egész vízmennyiség elillan az edényből gőz alakjában, tehát a víz, a folyékony test légneművé változott, t. i. részecskéi már oly távol kerültek egymástól a hő hatása következtében, hogy már részecskéinek az a csekély összetartási képessége is elveszett, ami folyékony

testeknek van és illanó, légnemű testté lett a víz. Ha vasat olvasztanak a kohóban, előbb csak megolvad, aztán forni kezd és a vasfolyadék gözalakban száll el. A boltokban kapható sárga kénpor úgy készül, hogy a kén megolvastják s az olvadt folyadékot tovább melegítve elgőzölögtetik.

Tehát a melegség azzal, hogy a testeket kiterjeszti, képes szilárd testből folyékonyat, folyékonyból légneműt alkotni.

Ha melegséget nem hozzáadok a testekhez, hanem elvonok tőlük, amit a közönséges beszédben hűtésnek hívunk, akkor ez az egész jelenség fordítva játszódik le. Ha a kén gőzét hideg kamrába vezetem, az a folyékony állapotot átugorva szilárd por alakjában rakódik le. Ha a víz gőzét hideg helyre vezetem, az a hideg tárgyra cseppek alakjában rakódik le, tehát folyékonyvá lesz. Ha szobába (ahol mindig van vízgőz a levegőben) hideg tárgyat, pl. poharat hozok, azon homályosság mutatkozik pár pillanat múlva, amiről, ha hozzányúlok, kislül, hogy víz, mert a poharat nedvesnek érzem. Mi is vízgőzt lehelünk ki, ezért van, ha a hideg ablaküvegre rálehelünk, éppen úgy elhomályosul, mint a pohár az imént és ha sokat lehelek rá, az a «homályosság» cseppekké foly össze. Télen, mikor az ablak nagyon hideg, az a kis vízpára is elég, ami az ablakhoz érő levegőben van. Az a vízgőz az ablak hidegétől folyékonyvá lesz s mivel az ablak külső fele folyton hidegnek van kitéve, a cseppfolyóssá lett, víz oda is fagy az ablakhoz, vagyis a hideg fokozásával a folyékony testből szilárd keletkezik. A megolvadt ólmot is ha leveszem a tüzről, szilárdvá lesz újra, a gyertya oldalán lefolyó viasz vagy stearin is megkeményedik, ahol már nem éri a láng.

Tehát a meleg elvonása, ami a testeket összehúzza, a légneműből folyékonyat, a folyékonyból szilárd testet csinál.

Ebből látjuk, hogy semmiféle anyagnak se mindenkori tulajdonsága, hogy szilárd-e, folyós-e, légnemű-e, mert ugyanazt az anyagot melegség hozzáadásával vagy elvonásával más halmazállapotba lehet juttatni.

Sok olyan anyaggal sikerült ezt a halmazállapot-változtatást elérni, amelyekről alig volt hihető. Levegőt is sikerült nagy összenyomással és hideggel folyóssá tenni, kékes, mozgékony folyadék lett; sőt megfagyasztani is sikerült, tehát a levegő is ismeretes szilárd, folyékony és légnemű állapotban. A melegség hozzáadásával nyert változásokat szilárdból folyósba olvadásnak,

folyósból légneműbe forrásnak mondjuk; a melegség elvonásával nyerteket, légneműből folyósba jutást lecsapódásnak, a folyósból a szilárdba jutást fagyásnak mondjuk. A legtöbb anyaggal sikerült elérni e változtatásokat. Tehát ha mi valamely anyagot szilárdnak, cseppfolyósnak, vagy légneműnek mondunk, az csupán arra vonatkozik, hogy közönséges hőmérsékletnél ilyen.

Dienes Pál.

CSOKONAI EMLÉKEZETE.

Színjáték. Irta Oláh Gábor. 2

MIND: Evoe!

ADVOCATUS: Itt van a zúzos december. Bor van-e?

MIND: Bor van-e?

ADVOCATUS: Bort igyon ma minden ember! Evoe!

MIND: Evoe!

ÓRÁLLÓ (beront): Silentium! Hannibal ante portas! Rector venit!

ELNÖK: Hű! Canis tota mater! Tüntessétek, fiúk, az amphorákat! (A kulacs, poharak eltűnnek a bűtőgámban.) Rector magnificus venit! Hé, Tollagi, kezd rá az ó-egyház történelmet!

IRÓDEÁK (morszolgatva, a többi utáná dűnyögve):

Elindúla Szent-Péter Rómába,
Botját veté vállára bűvába.
Botja végén csutora,
Csutorában jó bora,
Iszik, mikor akarja,
Fűlöpöt is kínálja.

ADVOCATUS: Hadd vakúljon a magyar! Tovább! Ad notam Wittenbergiensem!

Kar:

Mikor Wittembergának
Kapuját döngetem,
A rector magnificus
Azt mondja énnekem:
Hej domine spectabilis,
Látszik, hogy kend magyar!
Úgy döngeti, bongati azt a kapút,
Mint a jeges zivatar!

(Kint az ajtón erősen kopognak.)

ADVOCATUS: Aha! Nunc venimus ad fortissimum! Kopogtat a rosszban járó!

ÓRÁLLÓ: Kinyissam?

ELNÖK: Aperite fores! (Az ór ajtót nyit.)

THEOLOGUS (ki az imént elrohant, jön vissza sullarogva.)

MIND (meglepetve): Ah!

THEOLOGUS: Bocsássatok meg, fiúk, visszakergetett a szégyen. Nektek van igazatok. Csokonai tudta, mit ír.

ELNÖK (vidáman): Hej, dárdás! Hova tetted a jobbik szemedet? A rektor ez? Fűles, hiszen ez jó barát!

THEOLOGUS: Usque ad sepulchrum! (Kezel.)

ÓRÁLLÓ (jól megnézi a visszajöttet): Messziről ellenségnek néztem. (Kimegy.)

ELNÖK: Hanem most már félre bú! Igyunk rája!

Kar:

Ej, haj, igyunk rája!
Úgyis elnyél a sír szája!
Ott lesz fáradt testünk
Csendes hazája.

IRÓDEÁK: A nép akarata!

SENIOR: Mint mennyben, úgy itt a földön is. A mi mindennapi kenyerünket —

IRÓDEÁK: A jognak igazság kovászával kelt kenyerét!

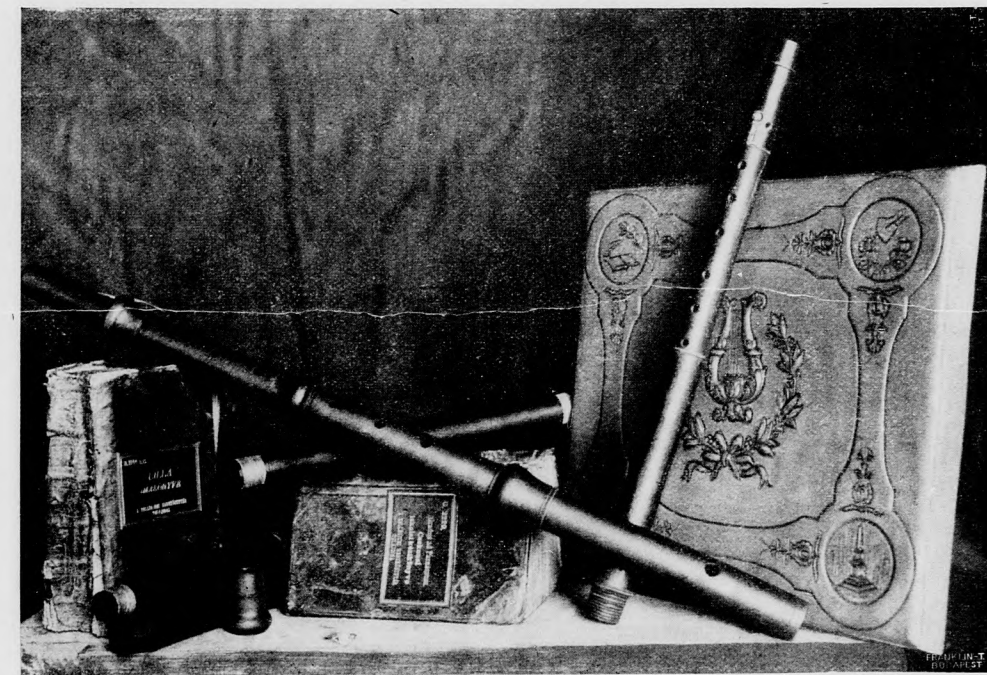
SENIOR: Add meg minekünk ma. És bocsásd meg a mi bűneinket —

IRÓDEÁK: Egymással pártoskodásunkat.

SENIOR: Mint mi is megbocsátunk —

IRÓDEÁK (haraggal): Meg nem bocsátunk az ellenünk vétkezőnek: istenverte németjének!

SENIOR: És ne vigy minket kísértetbe —

CSOKONAI ISKOLAI KÉZIKÖNYVE, FLÓTÁJA, FURULYÁJA, LILLA IMARÖNYVE ÉS GYÜRÜJE.

IRÓDEÁK: Fratres conscripti! Oratores et cantores! Favete linguis! Megálljatok csak. Ez a két új jövevény theologus, lássuk, tudnak e imádkozni? Mondjuk el nekik a mi nemzeti Mi-
atyánkunkat. Kezdjed, senior! (Felállnak.)

SENIOR (nem imádságszerűen, hanem erős tűzzel): Mi-
atyánk!

IRÓDEÁK (mindíg közbevág s amit ő mond, azt mondják utána a többiek unisono): Magyar szabadság megdicsőült fejedelme!

SENIOR: Ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod —

IRÓDEÁK: A szabadság országa!

SENIOR: Legyen meg a te akaratod —

IRÓDEÁK: Szétszakadásba . . .

SENIOR: De szabadíts meg a gonosztól —

IRÓDEÁK: Tokos német fajzattól!

SENIOR: Mert tiéd az ország —

IRÓDEÁK (szent hevülettel): Magyarország!

SENIOR: A hatalom!

IRÓDEÁK: A néphatalom!

SENIOR: És a dicsőség —

IRÓDEÁK: A szabad jövő dicsősége!

SENIOR: Mindörökké! Amen.

MIND: Úgy legyen.

IRÓDEÁK: Jövevények! Ezután ez lesz minden-
napi imádságotok.

ELSŐ FELAVATANDÓ: Imádkozzuk erős hittel.

ÖRÁLLÓ (belép, ünnepélyesen): Vitézek! Hajnallik!
MIND (ünnepélyesen): Hajnallik . . .

ELNÖK: Távoli kakasszót hallok . . . A kálvini-
nista szentegyházak tornyán őrtállók figyelmeztetnek bennünket. Testvéreim! Ne felejtkezzünk a holtakról; mert az ő napjok leszálltával támadt új hajnalunk. Egy társunk az imént szellemet idézett. Éreztük nagy voltának reánk szállását és hallottuk szárnya csattogását. Csokonai őrszel-
leme köztünk lebeg! Hitvallásának apostolai, debreceni deákok, szóljatok az ő dicsőségéről szívetek szerint szóló szavakat és szavatok zengése igazság legyen, ne csak pengő érc és zengő cimbalom.

SENIOR (fenséggel). Bennünket, szegény magyarokat, lánglelkekkel megáldó Isten! Tőlünk, szegény magyaroktól, lángszellemeinket mindig korán elvevő Isten! Te adtad nekünk azt is, aki míg volt: nem a miénk volt. Te vetted el tőlünk, hogy mikor már elmúlt, legyen a miénk! Verd meg ezt a népet tiszcsapásod ostorával, hogy meg tudja ítélni a kavicsot a porba taposott gyémánttól!

ORATOR: Mikor az élők megtagadják az életet, hozzátok fordulunk: halhatatlan Halottak! Ti vagytok a mi örök emlékeztetőink tornyosuló vétkeinke s országló dicsőségünkre! Emléked is gyászt és dicsőséget vet ránk: Lilla-dalok szép-szavú énekese! Gyászt, mert rövid életed a meg nem értés gyötrelmes útja volt. Deák voltál és összeütköztél az iskola holt rendjével; hazafi voltál és nem értetted meg sorsosaid; költő voltál és nem neked nyílt a teljes borostyán. Ez a te életed nagy tragikumának négyszeres keresztje! De nagy neved dicsőséget is ragyogtat ránk, mert a hajnalhasadás első zászlóbontója te voltál! A szabadság szült magyarrá, magyar voltod avatott költővé, költő sorsod vetett halál kaszájára s tett halhatatlanná! Teremtő képzeleted: földről az égre, égből földre villant; s míg ismeretlen dolgok vázait megtestesíté képzeleted, tollad a légi semmit állandó alakkal, lakhellyel és névvel ruházta fel. Isten lelkének földre szállt darabja voltál, mert adatott neked teremtő hatalom. Földiekkel játszó égi tünemény, istenségnek látszó csalfa, vak Remény örökifjú énekese: ó, értsd meg a mi szívünk dobogását, te vagy nekünk, deákoknak, vezérlő csillagunk! Áldott a nemzet, mely szült! Átkozott a szív, mely meg nem tud érteni!

ELNÖK: Szóaltasd meg, Bihari, a Csokonai fúvoláját. Tán nagy lelke a szárazfából is visszasir hozzánk . . .

EGY DEÁK (fúvolán a «Földiekkel játszó»-t fújva. Mind elmerengve hallgatják s utólját dögő karban, halkán kísérik.)

IRÓDEÁK: Hát te, költő, mit tudsz?

POETA (kezében pohár):

Vitéz Mihályt köszöntöm,
A legnagyobb deákot,
Virágos tréfa, jókedv
Nagy halhatatlanát.
Ki mint a kósza lélek
Apostolok lovával
Izzadva, fázva vágott
Ungon és berken át.
Hol lányt talált: kaecintott,
Hol bort talált: kocintott!
Vitéz Mihályt köszöntöm,
Virágos tréfa, jókedv
Nagy halhatatlanát!

Csokonait köszöntöm,
Boldogtalan szerelmek,
Világbiro nagy eszmék
Nem értett dalnokát!
Kinek dalába' zengőn,
Fájdalmasan, merengőn
Egy késő nemzet érzi
Elhantolt bánatát . . .
Ha szíve fáj, mosolygott,
Kedvében: könnyje csorgott.
Csokonait köszöntöm,
Szerelmek, büszke vágyak
Nem értett dalnokát!

KRÓNIKÁS (felemelkedik.)

IRÓDEÁK: Halljuk a krónikást!

KRÓNIKÁS: Nem értek egyet a költővel. Csokonaira, míg élt, süttött ideig-óraig a dicsőség napja. Legalább nem bántották azt, aki jót és szépet mondott róla. De hogy elhantolták, összeveszték a sírja fölött nemzetvezető emberek és a szegény halottnak hétszer kellett megfordulnia koporsójában. Emlékét is kezdték befeketíteni. Különösen az ifjúságot óvták nagy bölcsen attól a szellemtől, mely csak dicsőséget termelt a magyarnak. Hiszen emlékezhetek, barátaim, hogy kellett lopva összeverődni temetésére; az a büszke vár, melynek falán oly inaszakadt küzdelmet vívott: a debreceni kollégium bezárta előtte kapuját s még halottaiban is borzalommal fordult el tőle. Emlékezhetek, hogy kellett éjek éjszakáján, titokban zarándokolnunk ki sírhalmához, melyet nem jelöl büszke márvány, sem ércnél maradandóbb emlék. Ó, mondjátok: hát elnézhette ezt a mi fiatal lelkünk? Büszkém említem föl, hogy sorainkból támadtak azok, kik a nagy költő munkáit legelőször ültették át idegen nyelvekre. Sorainkból támadtak a hajnalhasadás zászlóbontójának hű közkatonaí. Ápolgassuk, barátaim, ezt a szent tüzet, mely ma is ihletés szárnyain szállt reánk. És ne nyugodjunk, míg

a Csokonai dicsősége fényébe nem fojt minden ócsárlást és lelki vakságot!

MIND (komolyan): Úgy legyen.

IRÓDEÁK: Fratres conscripti! Egy kicsit mély kerékvágásba zökent ünnepetek.

MIND: Hogy-hogy?

IRÓDEÁK: Nagyon halotti szagú a beszédetek! Hát elfelejtitek, hogy Vitéz Mihály nemcsak Dorottyával enyelgett, hanem szerette a jó bort is! (Moraj.) Azt mondja, hogy: «Ha szihatok bo-

JURATUS: Tudom. Azt mondja, hogy:

Ha valaki megöl egy embert magába,
Függesztik a Hámán szellős ablakába.
De akik ezt sok százezrekkel cselekszik:
A nép még azoknak nevével dicsekszik!
Bár hazánk is, melynek minden krónikája
Még eddig csak ilyen hentések táblája:
Adna már ezeknél egy szebb históriát —

IRÓDEÁK (befogja a juratus száját): Csitt, te boldogtalan! Meg találja hallani valamelyik nagy historikusunk s még Csokonain áll majd bosszút

A FAPIAC MONASZTIRBAN.

rocskát, a gondjaim csúcsulnak!» Bennünket is már-már torkunkig borított a nagy keserűség, a végenines bánat, szívünk hát egy kis borocskát, hátha kétségeink elaludnának!

Drága kincsem, galambocskám
Csikóbőrös kulacsocskám!
Érted halok, érted élek,
Száz leányért nem cseréllek!

(A kulacsot ölében szorongatva szavalja ezt.)

ADVOCATUS: Az Isten szól belőled, te! Bibamus!

IRÓDEÁK (a melléte ülőhöz): Tokos komám, te juratus vagy. Tudod-e, mit mond Csokonai a gyilkosságról meg a háborúk jogáról?

érte. — Hanem Tordai! Te meg theologus vagy! Tudod-e, mi az: lenni vagy nem lenni! Mi az a halhatatlanság nekünk, halandóknak?

ORATOR: Tudom. Csokonaival mondom, és pedig így:

Létel! Te mennyország ezer inségbe is,
Nem-létel! Te pokol még nem érezve is!
Itt állok virágzó éltém szigetjében,
Egy kőszikla tornyán, a hab közepében.
Itt nézem partotok kétes messziségét,
Az én lételemnek folyását vagy végét.
Alattam a chaosz bögő torkolatja
Az elementumok fogát csattogatja,
S varázsló bal kezét sárgán nyújtván felém,
«Elveszel!» így ordít s rémülést önt belém.

De kárpítja alól a kék reménységnek
A testvér csillagok mosolyogva égnek,
Biztatván, hogy mennyből szállt belém a lélek,
S ha elvész is a test: jobb részemmel élek!

Ez a halhatatlanság!

ELNÖK: Igazad van, halhatatlant ünnepeltünk, Krónikás! Jegyezd fel könyvünkbe a mai nap emlékét is. És arra kérlek mindnyájotokat, hogy ezután minden esztendőben, ezen a napon, ezen a helyen jelenjete meg, míg ti lesztek itt a Csokonai katonái. Ha elkerültök, adjátok át e szent hagyományt az utána következőknek, azok megint a későbbi öltönek. Szólaljon meg minden esztendőben a költő fuvolája és kísérik az igaz szavakat halhatatlan dalai. — Erre fogadást tegyetek.

MIND: Fogadjuk.

ELNÖK: Most pedig: indulj nagy útra, árva deák!

Kar:

Ballag már a vén deák . . . tovább, tovább . . .
Isten veletek, cimborák! . . . tovább, tovább!
Ez út hazámba visszavisz,
Filiszter lések magam is.
Tovább, tovább, tovább!
Fel búcsúcsókra, cimborák! (Elvonulnak.)

(Vége.)

MONASZTIR.

Képekkel.

A Balkán egyik legérdekesebb városáról mutatunk be mai számunkban egynéhány képet. Ez a város Monasztir, mely ugyan jó keleten van, de azért talán valamennyi város között a legeurópaiabb. Épületei, közigazgatása s egész fejlődése szép jövővel biztat, ha ugyan valami keleti háború, melyről mostanság annyit beszélnek, meg nem akadályozza a békés haladást.

Monasztir a hasonló nevű kormányzóságnak a székhelye. A város a Subagora, Murindo és Dobropolje hegyek alkotta völgykatlanban terül el; lakosainak száma 50,000; ezek közül körülbelül 25,000 mohammedán, a többi szláv, cincár (kuco-oláh) és görög. A keresztény vallásnak csak a szlávok hívei.

Macedonia legélénkebb s legforgalmasabb városa Monasztir. Kereskedelme az egész Balkánon híres, vásárjai pedig a legelső közét tartoznak. Kiváltképpen a híres fapiac igen népes; erről fogalmat nyújt az a kép, melyet mai számunkban be is mutatunk.

A várost a Drágor folyó két részre osztja. A jobb parton a keresztények laknak, a bal parton a törökök. Mai számunkban több monasztiri képet mutatunk be.

COPPERFIELD DÁVID ÉLETE ÉS VÍSZONTAGSÁGAI.

Irta Dickens Károly. 35

Az ifjúság számára átdolgozta Mikes Lajos.

— Nem kerülhette volna el a tudomásomat, akkor sem, ha nem hallottam volna — csak-hogy különösmód, mástól, Ágnes, nem magától, — hogy van valaki, akit megajándékozott szerelme kincsével. Ne zárjon hát ki engem abból, ami boldogságát oly közről érinti. Ha meg tud bízni bennem, amint mondja, és amint tudom is, hogy megbizik, hadd legyek barátja, testvére, különösen ebben a kérdésben.

Esdő, csaknem panaszos pillantással kelt föl az ablak mellől s végigsietve a szobán, mintha azt se tudná, hova-merre meneküljön, tenyérébe rejtette arcát s úgy sírva fakadt, hogy bele-sajdult a szívére.

S a könnyei mégis oly érzést keltettek bennem, amely mintha biztatta volna a szívemet. Nem is tudtam, miért, e könnyek egybeolvadtak azzal a szelíd, bánatos mosollyal, amely oly mélyen bevésődött az emlékezetembe, s inkább reménnyel töltöttek el, semmint félelemmel, vagy aggodalommal.

— Ágnes! Hugocskám! Drágám! Mit cselekedtem?

— Hadd távozzam, Trotwood! Rosszúl vagyok. Magam sem ismerek magamra. Majd később beszélünk még, — majd máskor. Majd írok magának. Ne szóljon most hozzám. Ne szóljon! Kérve kérem!

Igyekeztem visszaidézni emlékezetembe, mit mondott volt akkor éjszaka, mikor arról beszéltem neki, hogy az ő szerelme nem szorúl viszonzásra. Úgy rémlett, mintha e pillanatban egy egész világot kellene átkutatnom.

— Ágnes, én nem bírom elviselni, hogy magát így lássam, s azt gondoljam, hogy ennek én vagyok az oka. Drága lánykám, aki e világon mindennél drágább nekem, ó, hogyha boldogtalan, ossza meg velem a boldogtalanságát! Ha segítségre, vagy jó tanácsra van szüksége, hadd próbáljak meg szolgálni vele. Ha szívét csak-ugyan nyomja valami, hadd próbáljak meg könnyíteni a terhén. Ugyan ki másért élek én most, ha nem magáért, Ágnes?

— Ó, kiméljen! Most magam sem ismerek magamra. Majd máskor! — ez volt minden, a mit megérthettem.

Önző tévedés volt-e, ami elragadt? Avagy, mert immár kezemben volt a remény fonala, olyasmi tárult a lelkem elé, amire gondolni sem mertem volna?

— Tovább kell beszélnem. Nem engedhetem, hogy így váljak tőlem! Az égre kérem, Ágnes, ne értsük félre egymást annyi esztendő után és mindannak utána, amit az évek hoztak és vittek magukkal. Nyíltan kell beszélnem. Ha csak egyetlen oly gondolat lappang is a lelkében, hogy én

Most már nyugodtabb volt. Csakhamar felém fordította sápadt arcát, s így szólt halk, olykor el-elfülő hangon, de nagyon érthetően:

— Tartozom azzal a hozzám való tiszta barátságának, Trotwood, — amelyben igazán nem kételkedem — tartozom azzal, hogy megmond-

MONASZTIR FŐUTCÁJA.

azt a boldogságot, amelyet maga fog osztani, megirigyelhetném, — hogy nem tudnám átengedni magát valamely drágább oltalmazójának, akit maga választott magának, — hogy a távolságból, amelybe így jutok, nem tudnék a maga örömeinek nyugodt tanúja lenni: — űzze el ezt a gondolatot, mert nem ezt érdemeltem! Egészen hiába nem tanított maga! Nincs abban árnya sem az önzésnek, amit én maga iránt érzek.

jam, hogy téved. Többet nem tehetek. Amikor az évek során néha segítségre és jótanácsra szorultam, mindig megtaláltam. Ha olykor boldogtalan voltam, ez az érzés elmúlt. Ha szívemet nyomta valaha valami, akadt megkönnyebbülés. Ha van titkom, hát az — nem új és — nem az, amit maga gondol. Nem tárhatom föl, sem meg nem oszthatom. Régóta enyém már, és enyémnek is kell maradnia.

— Ágnes! Maradjon! Csak egy pillanatra még!

Kifelé indult, de föltartóztattam. Karomat derekára fontam. — Évek során! . . . Nem új! . . . És lelkemen új gondolatok és új remények suhantak át és egyszerre egész életem más szint öltött.

— En drága Ágnesem! Te, kit én annyira tisztetek és becsülök, — te, kit oly odaadóan szeretek! Midőn ma idejöttem, azt hittem, hogy semmi sem bírhat rá engem e vallomásra. Azt hittem, egész életünkön át szívembe zártan őrizhetem, míg csak meg nem öregsünk. De Ágnes, ha csakugyan jogom van ahhoz a most támadt reményhez, hogy valamikor többnek nevezhesselek, mint hugomnak, — nem hugomnak, hanem egészen másnak! —

Könnyei újra megeredtek, de ezek már nem olyan könnyek voltak, mint az előbbiek, s én reményemet láttam bennök tükröződni.

— Ágnes! Te mindenkor vezérlőm és legfőbb támaszom! Ha magaddal többet s velem kevesebbet gondoltál volna, mikor itt együtt növekedtünk volt föl, azt hiszem, hogy az én megdöglő képzelmem soha el nem pártolt volna tőled. Ám te annyival jobb voltál énnálam, annyira nélkülözhetetlenné váltál rám nézve gyermekkorom összes reményeiben és csalódásaiban, hogy már szinte második természetemmé vált, benned bizakodnom és rádhagynom mindent, úgy, hogy arra az időre az első, az igazi természetem, mellyel úgy szerettelek, mint a hogy most szeretlek, háttérbe szorult!

Sírt még, de nem szomorúan, — örömkönynyeket sírt! S a karomba zárva pihent, úgy, mint még sohasem, úgy, ahogy sohasem hittem, hogy valaha pihenessen.

— Mikor Dórát szerettem, — gyöngéden szerettem, Ágnes, hiszen te jól tudod —

— Tudom! — kiáltott komolyan. — Örülök, hogy tudom!

— Mikor őt szerettem, még akkor is tökéletlen lett volna a szerelmem, a te rokonszenved nélkül. Te nem tagadtad meg tőlem rokonszenvedet s a szerelmem tökéletessé vált. És amikor elvesztettem őt, Ágnes, mi lettem volna én akkor megint te nélküled!

E erősebben magamhoz szorítom, szíve közelebb a szívemhez, remegő keze a vállamon, édes szeme könnyeken keresztül a szemembe ragyog.

— Elmentem, édes Ágnes, de szerettelek. Távol maradtam, de szerettelek. Megjöttem és szeretlek!

S beszéltem neki a küzdelemről, melyet önmagammal vívtam, s elhatározásomról, amelyre rászántam magamat. Megpróbáltam föltárni előtte a lelkemet, a maga igaz valójában, teljesen. Megpróbáltam megértetni vele, hogy támadt bennem az a hit, hogy sikerült magamat is, őt is jobban megismernem; hogy nyugodtam bele mindabba, ami együtt járt ezzel a jobb megismeréssel; s hogy jöttem ide még ma is, hiven ragaszkodva fogadalmamhoz. Ha szeret annyira (mondottam), hogy feleségemmé tudna lenni, nem szolgáltam rá semmi mással szerelme,

csak igaz, mély szerelmemmel s azzal a gondal-bajjal, ami szerelmemet azzá érlelte, ami; s csak is ezért vallottam meg. S ó, Ágnes, ugyanekkor még a te igaz tekintetedből is az én gyerekszaszonykám szelleme tekintett rám, s azt mondta, hogy így van jól; és fölkelté bennem általad a leggyöngédebb visszaemlékezést a Kis Virágra, aki virulása idején hervadt el! . . .

— Nagyon-nagyon boldog vagyok, Trotwood, — szívem túlrad a boldogságtól — de van valami, amit nem hallgathatok el.

— Mi az, drágám?

Gyöngéd kezét vállamra tette s nyugodtan a szemembe nézett.

— Nem tudod, mi lehet?

— Félek a fejemet törni rajta. Mondd meg, drágám!

— Egész életemben mindig szerettelek! . . .

Ó, boldogok voltunk, boldogok voltunk. Könnyeinke nem a megpróbáltatást illették (az övé volt a jóval nagyobbik), amelyen keresztül ime idáig jutottunk, hanem a gyönyört, hogy itt vagyunk és hogy többé soha semmi sem választ-hat el.

E téli estén kísértünk együtt a mezőkre s a fagyos levegő mintha szintén a mi szívünk üdvösséges nyugalmaival lett volna tele. Kicsillantak az első csillagok, mialatt még a szabadban bolyongtunk s föltekintve hozzájuk, hálát adtunk Istenünknek, hogy elvezérelt e békecsigára bennünket.

Ott álltunk együtt ugyanannál az ódon ablaknál, éjjel, mikor feljött a hold; Ágnes fölemelte hozzá nyugodt tekintetét s az enyém követte őt. Hosszú mértföldek útja tárult a lelkem elé s láttam, mint vonsozolja rajta tova magát egy rongyos, fáradt fiú, elhagyottan és elhanyagoltan, akinek az volt a sorsa, hogy valamikor ezt a szívet is, amely most az enyémen dobogott, a magáénak mondhatta . . .

Már csaknem ebéd ideje volt másnap, mikor megjelentünk a néném előtt. Fönt van a dolgozó szobámban, — mondta Peggotty, akinek az volt a büszkesége, hogy ezt a szobát ő tartotta a szómomra mindig rendben és készenlétben. Ott ült a néném a kandalló mellett, pápaszemmel az orrán.

— Szent Isten! — szólt a néném, fürkésző pillantást vetve felénk a félhomályban, — ki az, akit magaddal hoztál?

— Ágnes, — szóltam.

Minthogy megbeszéltek volt, hogy eleinte semmit sem mondunk meg, a nénémét jókora csalódás érte. Midőn Ágnes nevét kiejtettem, reménnyel teljes pillantást vetett rám; de mikor látta, hogy olyan vagyok csak, mint rendesen, kétségbeesetten kapta le a szemüvegét s megdörzsölte az orrát vele.

De azért a legszívesebben fogadta Ágneset s nemsokára asztalhoz ültünk lent, a kivilágított nappaliban. A néném kétszer, háromszor is föl-tette szemüvegét, hogy újra meg újra rám néz-

zen, de csalódottan mindannyiszor le is tette megint s megdörzsölte vele az orrát, Dick úr nagy aggodalmára, aki tudta, hogy ez rossz jel.

— Meg kell vallanom, édes néni, — szóltam ebéd után, — hogy beszéltem Ágnessel arról, amit a néni mondott nekem.

— Azt rosszul tetted, Trot, — szólt a néném fülig pirúlva, — és megszegted az ígéretedet.

— Remélem, nem haragszik, néni? Bizonyosra veszem, hogy nem fog haragudni, ha megtudja, hogy Ágnes szerelme nem boldogtalan.

— Bolond beszéd! — szólt a néném.

Mivel haragosnak látszott, legjobbnak véltem rövidesen végezni a haragjával. Ágneset átkaolva odavezettem a néném széke mögé és mind a ketten föléje hajoltunk. Csak összecsapta kezét, csak egyet pillantott ránk a pápaszemén keresztül, s ideges görcs fogta el, először és egyetlen egyszer, amióta ismertem őt.

A görcs miatt felszaladt Peggotty is. Alighogy magához tért a néném, repült Peggotty felé s elmondván őt együgyű vén teremtésnek, úgy átölelte, ahogy csak telt tőle és csak utólag mondta meg neki, miért. Ekkor aztán boldogok voltunk valamennyien.

Nem bírtam megtudni máig sem, vajjon legutóbbi kurta beszélgetésünk alkalmával a néném aféle kegyes kis csaláshoz folyamodott-e, vagy pedig félreértette-e csakugyan a lelkiállapotomat? Tökéletesen elegendő volt, mondta a néném, hogy megmondta, hogy Ágnes hamarosan férjhez fog menni; hiszen én mindenkinél jobban tudom, igazat mondott-e vagy sem.

Két hét múlva megvolt az esküvőnk. Csöndes lakodalmunkon csak Traddles és a doktor voltak a vendégeink. A legvidámabb hangulatban hagytuk őket, Ágnes meg én, mikor elhajtattunk. Karom között volt tehát a forrása minden nemesebb törekvésemnek, amely valaha lelkesített; saját énemnek középpontja, életem tartalma, egyetlen mindenem, a feleségem, akihez való szerelmemet sziklára építettem.

— Drága férjem! — szólt Ágnes. — Most, hogy már így nevezhetlek, meg vallanom neked még valamit.

— Hadd hallom, édesem.

— Annak az éjszakának az emléke, amikor Dóra meghalt. Értem küldött téged.

— Érted küldött.

— Azt mondta, hogy rám hagy valamit. Kitaláld-e, mi volt az?

Azt hittem, kitalálom. Szorosabban magamhoz öleltem a feleségemet, aki oly régóta szeretett engem.

— Azt mondta, hogy egy utolsó kérése van hozzám és egy utolsó megbízása.

— Még pedig —

— Hogy azt az üres helyet csak én töltssem be majd . . .

És Ágnes a keblemre hajtotta a fejét és sírt; és én is vele sírtam, pedig ó, be boldogok voltunk!

SCHWEIDEL ALAKJA A ZOMBORI SZOBRON.

XLII.

És életrásom immár véget ér. Visszapillantok még egyszer, utólszor, — mielőtt e lapokat lezárom.

Látom önmagamot s magam mellett Ágneset, amint az élet útját járjuk. Látom gyermekein-

ket, látom barátainkat magam körül s hallom a csengését sok mindenféle hangnak, amelyek nem különböznek nekem, mialatt tovább vándorlok.

Mely arcok tűnnek elém legvilágosabban a hullámzó tömegből? Megálljunk, ezek; és mind felém fordul, amint gondolataimnak e kérdést fölteszem!

Ime, itt a néném, szemüveget már erősebbet visel, nyolevan évesnél is idősebb öregasszony, de még sugáregyenes a tartása s elgyalogol még öt-hat angol mérföldnyire téli zimankóban is.

Amott a töle elválhatatlan Peggotty, az én jó öreg dajkám, ő is pápaszemes és esténként a lámpához nagyon közel szokta tartani a varrását; de soha sem ül le a munkájához egy darabka viaszgyertya, a kis házikóban élő rófmérték és a munkaszekrénykéje nélkül, amelynek fölél a Szent-Pál-kegyesegyház látóképe ékesíti.

Peggotty arca és karjai, amik gyermekkorom napjaiban oly kemények és pirosak voltak, hogy mi idig azon csodálkoztam, mért nem csipkedik meg a madarak alma helyett inkább ezeket, immár egészen ráncossá töpörödtek; szeme, amely, úgy rémlett volt, mintha környékén az arcát is elsötétítené, megbágyadt (ámbar most is meg-megvillan még); érdes mutatóujja azonban, amely valaha úgy tűnt föl előttem, mint valami zsebbevaló szerezsendió-reszelő, még egészen a régi és ha legkisebb apróságunk a nagynénemtől hozza döcögve, utána kap, eszembe jut régi kis nappalink, amelyben járni tanultam. A néném régi csalódása is rendben immár. Keresztanyja egy igazi, élő Trotwood Betseynek; és Dóra (aki a sorban Betsey után következik) azt mondja, hogy a néném Betseyt kényezteti.

Peggotty zsebében valami esetlen tárgy nagyon. Hát bizony nem csekélyebb dolog az, mint a krokodilus-könyv, amely ez idő szerint nagyon el van már rongyolódva, több lapja darabokra tépve és össze-vissza fűzve, de Peggotty azért értékes ereklye gyanánt mutogatja a gyerekeknek.

Micsoda hajó vitorlázik ott haza India felől? És miféle angol hölgy az ott, felesége annak a dörmögő vén skót Krözusnak, annak az óriási lepényfűlűnek? Lehetséges-e, hogy Mills Julia?

Valóban Mills Julia; ingerlékeny és finomkodó. Szerecsen inas aranytálcán leveleket, kártyákat hoz neki. Öltözőjébe vászonruhás, tarka fejkendő, rézbőrű szobaleány viszi a villásreggelit. Julia azonban nem ír naplót immár, nem énekl a Szerellem gyászdalát, csak cívódik örökösen a vén skót Krözussal, aki mintha cserzett bőrű barna medve volna. Julia pénzben ül nyakig s egyébről már se beszélni, se gondolkodni nem tud. Nekem jobban tetszett a Szahara sivatagán.

Avagy ez talán a Szahara! Mert, habár Juliának remek palotája, mindennap előkelő társasága és fejedelmi ebédje van is, úgy látom, csak pusztaság mindez; zöld virágnak sehol semmi nyoma; semmi sines, ami virágot, gyümölcsöt hozhatna valamikor. Amit Julia «társaság»-nak

nevez, ime látva látom. Ám, ha társaság a neve az ily üreslelkű urak és hölgyek gyülekezetének, Julia és ha műveltségük nyíltan vallott közöny mindazzal szemben, ami az emberiséget előbbre viheti vagy hátráltathatja, akkor, azt hiszem, ugyancsak a Szahara sivatagában tévelygünk s jobb lenne valami kivezető utat keresnünk.

S itt a doktor is, mindig jóbarátunk, buzgón dolgozik szótárán (valahol a D betű táján).

Temple-i szobájában, nagy elfoglaltság közepe és (ahol nem kopasz) rakoncátlanabb hajzattal, mint bármikor, aminek oka az, hogy állandóan dörzsöli ügyési parókája, ott látom még késő est idején is az én kedves öreg Traddles-emet. Asztalán vastag percsomók.

S most, hogy végére értem földadatombnak, s vágyamat, hogy még tovább foglalkozzam veled, elnyomom, elhalványodnak, tovatűnnek mindezek az arcok.

Egy arc azonban, mely úgy ragyog rám égi fény gyanánt, hogy minden egyebet csak általa láthatok, magasan áll valamennyi fölött. S ez velem marad. Fejemet hátra fordítom s ime, ezt az arcot szépséges derűjében magam mellett látom. Lámpám kiég, késő éjszaka már, lám, mily sokáig írtam; de ő, a drága, aki nélkül semmi se volnék, ime, társam nekem.

Ó, Ágnes, ó, én lelke, ugyanígy legyen mellettem az arcod, amikor majd életemet valóban befejezem, amikor majd a valóság dolgai tűnnek tova előlem ez árnyak módjára, akiket most elbocsájtottam, hadd láthassalak majd magam mellett még akkor is, amint a magasba mutatsz!

(Vége.)

SCHWEIDEL JÓZSEF SZOBRA.

Képpel.

Zombor városa ezelőtt két héttel, szép ünnepély keretében leplezte le szülöttének, Schweidel Józsefnek szobrát.

Schweidel 1796-ban született Zomborban s mint közhuszár kezdte meg katonai pályáját. Mikor a szabadságharc kitört, már őrnagy volt a 4-ik huszárezredben. Ezredét ekkor Bécsből Magyarországra helyezték át s ekkor Schweidel ezredparancsnok lett. Kiváltképpen a pákozdi csatában tűnt ki vitézségével, mikor is ezredessé léptették elő. Buda bevétel után a főváros térparancsnoka lett. A világsi fegyverletétel után az aradi vérbíróság kötél általi halálra ítélte, mely ítéletet azonban golyó által való kivégzésre változtattak át.

Mai számunkban bemutatjuk a nagy vértanú szobrát, mely Mátrai Lajos műterméből került ki.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

VI. országos ifjúsági tornaverseny.

A Budapesten megtartandó országos ifjúsági tornaverseny már pénteken, e hó 26-án kezdetét vette. E napon a budapesti intézetek és a már megérkezett vidéki csapatok tartották meg előmérkőzéseiket, melyek eredményét, mivel a verseny lapzártá után kezdődött, jövő számunkban hozzuk. Az előmérkőzések helye a millennáris versenypálya. A verseny kezdete 26-án d. e. 1/2 7 órakor van, d. u. pedig 2 órakor. A főverseny május 27-én és 28-án délután 3 órakor lesz a millennáris versenypályán. A közoktatásügyi miniszter által kinevezett végrehajtó-bizottság vezetői férfiai: *Teleki Sándor gróf* elnök, *Boncz Odön* min. tanácsos alelnök, *Szűcs István dr.* titkár és előadó, *Érdi Béla dr.* tankerületi főigazgató, *Kun Gyula* és *Bárczy István* albizottsági elnökök, továbbá *Ottó József dr.*, *Bély Mihály* és *Collaud Ferenc* főrendezők. A vidékről érkezett több ezer főnyi tanulót a székesfőváros iskoláiban szállásolták el és ezekben a tanintézetekben május utolsó hetében nincs tanítás. A bizottság minden előkészületet megtett, hogy a fővárosba érkező diákok olcsó és jó ellátásban részesüljenek. A végrehajtó-bizottság megállapította a verseny programját. Különösen érdekes látványosság a tanulók kivonulása. Az összes résztvevők május 27-én délután 1 órakor a Hunyadi-téren gyülekeznek és délután 2 órakor kettősrendű oszlopokban katonazenekarok kíséretében a Kemnitzer- és az Eötvös-utcán, az Andrássy- és a Stefánia-úton vonulnak ki a versenyterre. Az összes résztvevőket 31 oszlopba osztották be. Mindenik előtt zászlót és jelzőtáblát visznek, az oszlopok mellett a torna- és a kísérő tanárok menetelnek. Az országos tornaversenyen résztvesz 82 gimnázium 3340 tanulóval, 21 reáliskola 900 tanulóval, 10 polgári és kereskedelmi iskola 393 tanulóval és 10 tanítóképző intézet 411 növendékkel. A résztvevők összes száma 5049. A verseny lefolyásáról jövő számunkban részletesen beszámolunk olvasóinknak.

A versenybíró elnöke *Teleki Sándor gróf*, alelnöke *Boncz Odön dr.*, jegyzője *Szűcs István dr.*; a zsűri feladatának 37 tag és 70 versenybíró támogatja. A zsűri ftelete ellen nincs felebbezés.

A verseny sorrendje.

Első, illetve második nap (május 27.).

1. Felvonulás. 2. Oszlopokba állás; Himnusz (ének). 3. Szabadgyakorlatok fabottal; bemutatják az összes résztvevő tanulók. 4. Csapat- és mintacsapatornázás. 5. Egyéni összetett verseny. Futómászás: V—VI. o. t. 30 m. futás s folytatólagos mászás 5 m. magas farúdon. 6. Főverseny a zászlóért (szabadgyakorlat, szerygyakorlat és távolugrás). 7. Játékverseny. 8. Oszlopokba állás és Szózat (ének). 9. Elvonulás.

Második, illetve harmadik nap (május 28.).

1. Felvonulás. 2. Oszlopokba állás; Himnusz (ének). 3. Szabadgyakorlatok fabottal; bemutatják az összes résztvevő tanulók. 4. Egyéni összetett verseny. Futómászás: VII—VIII. o. t. 50 m. futás s folytatólagos mászás 5 m. magas farúdon. 5. Szabadon választott szabadgyakorlatok kéziszerrel és azok nélkül. 6. Kötélhúzás, csapatverseny (intézet intézet ellen). 7. Játékverseny. 8. Oszlopokba állás. 9. Győztesek kihirdetése. 10. Szózat (ének). Elvonulás.

A tornaverseny legszebb jutalma a zászló, mely eddig a szabadkai diákoké volt. A zászlóért való főverseny főrendezője *Bély Mihály*.

A főversenyben résztvevő intézetek 9 tagból álló bíróság előtt versenyeznek és pedig: *A szabadgyakorlatoknál*: Elnök: *Létai Péter*, bírák: *Simon Miklós* és *dr. Wein Dezső*. *A szertornázásnál*: Elnök: *Maurer János*, bírák: *Bajor Károly* és *Zsingor Árpád*. *A távolugrásnál*: Elnök: *Iszer Károly*, bírák: *Hajós Alfréd* és *dr. Gebhardt Ferenc*. Rendezők: *Kleeberg Vilmos* és *Hollner Vilmos*.

Május hó 26-án pénteken reggel 7 1/2 órától kezdve a fővárosi intézetek kerülnek a következő sorrendben versenyre:

Reggel 7 1/2 órától 8 1/2 óráig: Budapesti I. ker. áll. főgimn., II. ker. áll. főreáliskola, IV. ker. kegyesrendi főgimn., V. ker. áll. főgimn.

8 1/2 órától 9 1/2 óráig: V. ker. áll. főreáliskola, VI. ker. áll. főgimn., VII. ker. (Barcsay-u.) áll. főgimn., VII. ker. ág. ev. főgimn.

9 1/2 órától 10 1/2 óráig: VIII. ker. városi főreáliskola, VIII. ker. áll. főgimn., VIII. ker. polgári isk., IX. ker. ev. ref. főgimn.

10 1/2 órától 12 óráig: I. ker. tanítóképző intézet, váci kegyesr. főgimn., nagybányai áll. főgimn., zilahi ev. ref. kolleg., kaposvári áll. főgimn., losonci áll. főgimn.

Május hó 26-án délután 2 órától 3 óráig: Érsekújvári kath. főgimn., nagyszabonyi áll. főgimn., gyöngyösi áll. főgimn., mezőtúri ev. ref. főgimn.

3 órától 4 óráig: Hódmezővásárhelyi ev. ref. főgimn., kiskunfélegyházi tanítóképző intézet, kecskeméti áll. főreáliskola, kistújszállási ev. ref. főgimn.

4 órától 5 óráig: Kiskunfélegyházi városi kath. főgimn., szarvasi ág. ev. főgimn., nyiregyházi ág. ev. főgimn., nagyikindai áll. főgimn.

5 órától 6 óráig: Körmöcbányai áll. főreáliskola, kiskunhalasi ev. ref. főgimn., selmecbányai ág. hitv. liceum, szentgotthárdi áll. gimn.

6 órától 7 óráig: Verseci áll. főreáliskola, máramaroszi ág. tanítóképző intézet, debreceni áll. főreáliskola, rózsasági kath. gimn.

7 órától 7 1/2 óráig: Szegedi áll. főreáliskola, beregszászi áll. főgimn.

Május hó 27-én szombaton reggel 7 órakor a következő intézetek kerülnek versenyre:

7 órától 8 óráig: Pozsonyi kath. főgimn., munkácsi áll. főgimn., lugosi áll. főgimn., békéscsabai áll. főgimn.

8 órától 9 óráig: Eperjesi kath. főgimn., győri áll. főreáliskola, aradi áll. tanítóképző, iglói ág. ev. főgimn., kolozsvári ev. ref. főgimn.

9 órától 10 óráig: Kolozsvári unit. főgimn., kecskeméti kath. főgimn., máramaroszi ág. ev. ref. főgimn., debreceni ev. ref. főgimn.

10 órától 11 óráig: Szegedi áll. főgimn., szekszárdi áll. főgimn., szepsi-szentgyörgyi ev. ref. főgimn., sárospataki áll. tanítóképző int.

Május 27-én délután. A csapat- és mintacsapatornázás első csoportjának szertornázása alatt: deési áll. főgimn.

A csapat- és mintacsapatornázás második csoportjának szertornázása alatt: rimaszombati egyesült protest.

A játékverseny és maga a főverseny tartama alatt: pozsonyi ág. ev. liceum, székelykeresztúri áll. tanítóképző intézet, temesvári áll. főgimn., nyitrai kath. főgimn., sárospataki ev. ref. főgimn.

Május hó 28-án vasárnap reggel 7 órától kezdve a következő intézetek kerülnek versenyre:

7 órától 8 óráig: Szegedi városi főgimn., keszthelyi kath. főgimn., győri áll. felső keresk. isk., temesvári áll. főreáliskola.

8 órától 9 óráig: Veszprémi kath. főgimn., zombori áll. főgimn., soproni ág. ev. liceum, egri áll. főreáliskola.

9 órától 10 óráig: Nagyenyedi ev. ref. kollégium, székelyudvarhelyi áll. főreáliskola, eperjesi ág. ev. kollégium, bajai áll. tanítóképző intézet.

10 órától 11 óráig: Dévai áll. tanítóképző intézet, székelyudvarhelyi ev. ref. főgimn.

FEJTÖRŐ.

Számítási kérdés:

Két szám összege 231, ugyane számok különbsége 79. Melyek e számok? (Kalisch fivérek.)

Irodalomtörténeti kérdés:

Dugonics András «Toldi Miklós» c. színdarabjának micsoda kapcsolata van a mondai Toldi Miklóssal? Mi a darab forrása? (Bárczy Jenő.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 június 4.

7. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: Kalmari unió. — Számítási kérdés: Az a szám: 21. — Képrejtvény: Csak félig él az, ki csak félig mer gondolkodni.

Helyesen fejtették meg: Birman Adolf, Lieskő Andor, Schweitzer Oszkár, Messer Lajos, Simkó Oszkár, László Béla, Mattanovich Csaba, Horváth László, Tauber Ervin, Kempfner Gyula, Eckerdt Elek, A. Csorba Tivadar, Páll György, Ferderber Artur, György Pál, Török István, Nord Frigyes, Imre Lajos, Felek József, Kelen László, Kalenda Loránd, Morberger Gyula, Fittler Imre, Radány Gyula, Ferjentsik Sándor, Schrikker Sándor, Nagy István, Kalisch fivérek, Milutinovits Corinna, Weiss Géza, Teplánszky Ernő.

A kitűzött könyvjutalmat (Bisi Albini S.: Grácia fia) György Pál főgimn. III. o. t., nagyváradi előfizetők nyerté meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Nemo. A protestáns korszak íróit abból a szempontból megbírálni és elítélni nemcsak helytelen, de igazságtalan dolog is. Az írókat mindig bele kell helyezni abba a korba, amelyben szerepeltek. — D. G. Amint láthatja, ebben a számban fejeződik be Dickens regénye s a Verne-féle regényt, melynek címe: «Világ ura», lapunk legközelebbi számában kezdjük meg. — Vítás kérdés. Salamon Ferenc írta, aki nemcsak biztos ítéletű, mélyreható tekintetű történetíró, hanem finom érzékű műbíró is volt. — Labdarúgó. Nem vagyunk szakértők ebben a dologban; mi a magyar diákoknak a kezében szeretjük látni a labdát, nem a lába orrán vagy a tarkóján. Idegent utánzó kapkodásunknak kö-

szönheti ez a játék mai divatját, mely — óhajtjuk — vajha múltó divat lenne. — K. M. (Pozsony). Majd meglátom, hogy a verseny alkalmával hogy viseltek magukat, fiaim. Ott leszünk mi is. — Homo novus. 1. A vakáció két hónapjában is megjelenik. 2. A be-kötési táblákat a Franklin-Társulat könyvkötő műhelyében készítik, nagyon izlésesek és egynek az ára 1 kor. 60 fill. — Könyvbarát. Megjelent a Franklin-Társulatnál. Ára 5 kor. Arról a vállalatról nincsen tudomásunk. — H. D. (Budapest). Ne ítéljük, hogy ne ítél-tessünk. A műveket okulás, tanulás és lelki gyógyörű-ség céljából kell olvasnunk. Arra, hogy mindenről ki-sűssük, hogy hülye, még ráérünk. — Varietas. Meg-kaptuk, elolvastuk, a papírkosárba dobtuk. — M. M. (Sopron). Tévedsz, fiam, azt nem Cicero mondotta, ha-nem Julius Caesar. Cicero pedig híres római szónok volt, nem hadvezér. Ha nagyobb diák leszel, mind a két íróval lesz találkozásod. — Topscher Béla budapesti előfizetők (VII., Vörösmarty-u. 13., II. 11.) egy 9x12-es kézikamarát akarna venni. Aki el akarja adni gépét, írjon címére. — H. L. (B.-Szt.-Lőrinc). A közlésre számít rejtvények mindegyikét külön darab papírosra kell írni. A most beküldöttek közülben így sem közöl-hetők. — E. E. (Nyíregyháza). 1. Olvassa el az előbbi üzenetet. 2. Bárki küldhet. — N. J. (Nagykanizsa). A kiadóhivatal az előfizetést április-júniusra jegyezte be. A megjelent lapokat elküldtük; reméljük, megkapták már. — B. A. (Vágújhely). Olvassd el a H. L.-nek szóló üzenetet. — J. L. (Hódmezővásárhely). 1. Szűsz Nándor, Újpest, Árpád-út 3. 2. Ha az ifjúságot érdekli, küldje be.

Ne vegyetek mást, mint

Nemzeti rajzeszközt.

Kapható minden papir- és könyv-kereskedésben. 10954

Vizsgai jutalom-

könyvül legalkalmasabbak a

MAGYAR KÖLTŐK

műveinek az ifjúság számára összeválogatott munkái. Minden kötet a szerző életrajzi bevezetésével van ellátva.

Arany János válogatott költeményei K 1.-	
Csokonai Vitéz Mihály válogatott költeményei	— 80
Czuczor Gergely válogatott költeményei	— 1.-
Garay János válogatott költeményei	— 80
Jókai Mór kisebb művei	— 1.-
Kisfaludy Sándor és Károly válogatott költeményei	— 80
Petőfi Sándor válog. költeményei	— 80
Tóth Mihály válog. költeményei	— 1.-
Tóth Kálmán válogatott költeményei	— 80
Vörösmarty Mihály válogatott költeményei	— 1.-

Kaphatók: **LAMPEL R. könyvkereskedése** (WODIANER F. és FIA) részv.-társaságnál
Budapest, VI., Andrassy-ut 21.
 és minden könyvkereskedésben

Vizsgai jutalomkönyv nagy képes jegyzékével készsággal szolgálunk.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Negyed évre ... 2 kor. 40 fill. Fél évre... ... 4 kor. 80 fill. Egész évre... ... 9 kor. 60 fill. <i>Megjelenik minden vasárnap.</i></p>	<p>FELELŐS SZERKESZTŐ GAAL MÓZES. Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám <i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i></p>
--	--	---

REGULY ANTAL ÉLETE.

Az ifjúság számára írta Jancsó Benedek. 10

Július végével elhagyta a lappföldet és a Muonio és a Torneo folyamán lefelé délre utazott Torneooba, hol rövid ideig pihenven a vízi út fáradságait, átment Kémibe, hol helsingforsi tanítójának, Castrénnek hasonnevű rokonánál tartózkodott, ki kerületi esperes volt ezen a vidéken. Augusztus hónapot Castrén házában töltötte, hol lapp tanulmányainak elméleti részét teljesen befejezte.

Innen szeptember elején Uleaborgba ment át, hogy az ott lakó finnséget is megismerje. Uleaborgból pedig Vása nevű kormányzósági székvárosba ment azzal a szándékkal, hogy hazulról érkező pénzbeli segedelmet bevárja s a tél kezdetével újabb s húzamosabb ideig tartó kirándulást tegyen a lappok közé. Vásában a hír-ből előnyösen ismert utazót kitüntető szívességgel fogadták minden körben. A kormányzó nemcsak meghívta ebédjeire és estélyeire, hanem társaságában kirándulásokat is tett a környéken fekvő finn falukba. A kerületi főpostaigazgató pedig körlevélben szólította fel a postamestereket, hogy Regulyt utazásaiban, kisebb-nagyobb kirándulásaiban támogassák.

Az előkelő körök e pártfogása bizonyos mesés színezettel vonta be a fiatal magyar utazó alakját a finn parasztszemesben, kik közül igen soknak szerény kunyháját a kormányzó vagy más előkelő hivatalnok kíséretében látogatta meg s így nagyon természetes, ha a nép többet látott benne egyszerű tudós utazónál s lassankint róla az a hír terjedt el, hogy Gusztáv Adolf fia és csak azért utazik, hogy áruhában megismerje a finn parasztságot s azzal magát meg-

OROSZ BOJÁR NŐ.

kedveltesse, hogy így Finnországot annál könnyebben visszacsatolhassa Svédországhoz, melytől az 1809-iki szerződés értelmében Oroszországhoz csatoltatott.

Eközben megérkezett hazulról a várvavart